

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla XLVIII. Locupletari non debet aliquis alterius iniuria, vel iactura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

ptio in contrarium erat, ac proinde non leviter ab illo exactæ sunt probationes. Præsumptio enim, quæ supervenit, & fortior est, jugulat præcedentem, nec magni æstimatur fides illius, qui non magni æstimare videtur ipsam veritatem.

Obj. 4. In l. *Cum hæres*. ff. de divers. & temporal. præscript. Hæres dicitur in vitia defuncti succedere, nec minus rei alienæ notitiam habere, quàm defunctus habuit, ergo etiam scientia præsumitur.

R. Vel hæres agit de acquirendo

lucro, vel de evitando damno. Si hoc, præsumitur scientia defuncti in ipso continuata juxta textum legis citatæ: Si illud, non præsumitur; sed juxta præsentis regulæ normam probanda est. *¶ Dynum hic. Bartol. in l. Si quis delegaverit. § fin. De novat. & in l. Non fateatur. ff. De confess. Iason in §. Si quis. Infit. de ac. Abb. in c. Excommunicato. De Rescript. Alexand. Consil. 134. Roman. Consil. 382. Cepola Consil. 26. Mascard. de probationib. Conclus. 637 & Conclus. 879. Card. Tuscibus in l. l. Conclus. 22. Barb. in Axiom. 112.*

REGULA XLVIII.

Locupletari non debet aliquis cum alterius iniuria, vel iactura.

I. **O**Mnino gemina est illa l. c. 206. *Iure natura equum est, neminem cum alterius detrimento, & iniuria fieri locupletiosem. Quod pluribus explicans Rom. eloquentiæ princeps. l. 3. Offic. Hominem, inquit, hominis incommodo suum augere commodum, magis est contra naturam, quàm mors, quàm paupertas, quàm dolor, quàm cætera, quæ possunt, aut corpori accidere, aut rebus externis.*

Porrò locupletior factus censetur, tam qui penes se rem habet, quàm qui in corpus patrimonii quoquo modo convertit, aut cuius in rem versum est, licet malo eventu perierit. l. 18 ff. *quod merus causa*. Item qui debito liberatus est. l. 50 ff. *De donat. inter vir. & ux.* Cum iniuria autem vel iactura alterius locu-

pletatur. 1. Qui bona sua indebitis modis conservat, celando v. g. & negando, ne vestigal pendet. 2. Qui ut suis parcat, alienis utitur v. g. bobus ad arandum, equis ad vehendum, navibus ad navigandum. 3. Qui rem alienam quam vis à se iuste pactam ultra tempus detinet: quod etiam de pignoribus dicendum. 4. Qui quocunque modo malæ fidei possessor est. Hic enim nunquam præscribit, ut in *Part. 2. sum. Tit. 13 §. 2. probatum est*. Denique quamvis aliena res consumpta fuerit, & non extet amplius. Illa enim dum quis utitur, suis parcat, & reus manet ad compensationem.

II. Amplia 1. ut valeat etiam in pupillis & minoribus. His enim quamvis contra emptionem, venditionem

nem, aliumve contractum detur in integrum restitutio, fructus tamen inter ea perceptos restituere debent, ne ex re aliena fortunas suas augeant. *l. Si pupilli. ff. de negot. gest. Tirac. de Retractu f. 264.*

2. Etiam in Ecclesia. Prælati ex gratia rem ecclesiæ permutavit cum re alterius: quando hic ecclesiæ cogetur reddere, recipiet suam, nec ex ea lucrum injustum ecclesiæ accrescat. *Bart. ad l. Qui res. C. de sacros. eccl. Idem dicendum de fructibus, & pretio rerum, quæ forte non extant amplius.*

3. Similiter in Rep. quæ eodem jure cum pupillis, & ecclesia utitur. *l. Rempublicam. C. de iure Reip. Eberh. in loco à pupillo ad Rempubl.* Hinc si in flumine publico molendina sint, alia privatorum civium, alia reip. & resp. statutum faciat, quo privatorum hominum molendina graventur, reip. vero redditus augeantur, injuria fit civibus, & statutum non valet: quæ civitas non potest cum damno aliorum crescere, & locupletari. Idem de fisco dictum velim, qui in talibus pari cum privatis passu incidit.

4. Amplia, ut non sit opus in iudicio allegare regulam hanc. Iudex enim licet non requisitus providere debet, ne quis unquam cum injuria, & damno aliorum suas fortunas augeat. Id enim quamplurimum reip. & singulorum civium interest, quemadmodum DD. copiose explicant in *l. 4. §. Hoc iudicium ff. de damno infecto.*

5. Aliqui Regulæ hujus beneficio neminem renunciare posse contendunt, eo quod juris naturalis sit. *l. Ius æquationis. ff. de pactis.* Verum contraria

opinio multò probabilior est. Quis enim nesciat licere jure suo cedere, remittere injuriam, condonare debita, & similia, quæ à naturali jure dependent? *l. Si quis in conscribendo. C. de Episc. & Cleric. Decius ad Reg. Quoties 91. Gall. l. 2. Observ. 36. Less. c. 7. Dub. 3. Barb. in Axiom. 135. n. 13.*

III. Obj. I. Creditori licet mutuum repetere, & exigere, quamvis nunquam datum, modò chirographum id testetur, & debitor intra biennium non repetat scripturam, nec excipiat de pecunia non numerata. *l. In contractibus. C. de non numerata pecunia.*

R. Quod conscientiam atinet, nec debetur ea pecunia, nec exigi sine peccato potest ab eo, qui non esse numeratam scit, sed ex præsumptione constitutum est, ut exigi queat, ne alioqui debitorum pro arbitrio suo de pecunia non numerata exciperent: & verisimile est, si non fuisset numerata pecunia, debitorem vel excepturum, vel repetiturum syngrapham. Sibi ergo imputet, si neglexit, & propterea infestetur.

Eadem fere Ratio, & responsio servit objectioni de usucapione, & præscriptione: per quam locupletari cum injuria & damno aliorum videntur, qui præscribunt. Cùm enim tam longo temporis spatio nemo contradixerit, jure præsumitur, vel dominum rei possessæ alium non extare, vel ita rerum suarum esse negligentem, ut facile aliis curandas, & possidendas relinquat. Quo posito si damnum aliquod inde promanat, non est ipsi involuntarium: injuriam vero non faciunt, in quibus bona fides est, legum præscripto ro-

borata. V. *que de prescript. dixi Part. 2. summa tit. 13. §. 1. Dom. Soto l. 4. q. 5. art. 4. N. v. c. 17. n. 84. Sylv. v. Prescriptio. Zerola cod. l. eff. 1. 2 c. 6.*

Obj. 2. Qui privilegium, & immunitatem à Principe obtineat. v. *gr.* non contribuendi ad alendum exercitum, cum aliorum jactura crescunt: nemo

tamen de injuria queri audeat.

R. Magistratus bene meritos non re præmio potest, & debet. In excessu si contingit delinquere: subditis permittitur gravamina sua modeste proponere. Nec qualibet bonorum temporalium jactura vocari injuria debet.

REGVLA XLIX.

In pœnis benignior est interpretatio faciendâ.

I. **D**esumpta est ex Reg. l. c. 197 *Factum cuique. §. in pœnalibus causis benignius interpretandum est.* Rationem habes in Reg. 15. superius posita. *Favores ampliandi: odia restringenda sunt, ut à periculo & excessu magis remoti simus.* Exemplis abundat *Glossa.* Nam 1. ex multiplici pœnâ eligimus mitiorem. *c. Eof. dist. 50. c. Si quis dederit. 24. q. 1.* 2. Si verba pœnâ perpetuam importare videantur, eligimus temporalem, *c. Non oportet. 33. q. 4. c. 1. Dist. 50.* 3. De pœnis non arguimus ad similia, quæ non sunt de mente legislatoris, nec habent eundem effectum, ne pœnæ excedant proprium casum. *§. pœnâ. Dist. 1. de pœnit.* 4. Vbi reperiuntur talia verba. *Puniantur, priventur,* intelligimus non ipso jure, sed per sententiam. *c. Quia propter. de elect.* 5. In dubio mitiorem partem sequimur. *l. Haec enim. ff. de suspect. tut.* Nam si constet tutorem suspectum fuisse, & propterea amotum, dum non constat, an propter dolum, an propter culpam, dicimus, propter culpam remotum esse, nec ideo infamem esse. Pari benigni-

tate, si quis vim commisit, neque constat, utrum cum armis, interpretatur sine armis factam esse, adeoque mitiori pœnâ plectendum. *l. pan. & l. pœnes. ff. de pœnis.* Denique si in laicis, & profanis, multò magis in ecclesiasticis, & Deo devotis personis illa moderatio, & benignitas adhibenda est, favore ordinis, ac professionis, cujus præsumi potest, memores esse in actionibus suis, ita ut ex infirmitate potius, quàm malitia delinquere censeantur. *c. Absit. 11. q. 3. l. eff. l. 4. c. 4. D. 5. Piasce. Part. 2. c. 3 n. 61.*

II. *Amplia 1.* Vt locum habeat, quamvis aliqua in contrarium præsumptio sit. Nam licet nemo immemor salutis suæ in termino vitæ existimetur. *l. fin. C. ad l. Iuliam repetund.* nihilominus si vulneratus, & ex vulnere mortuus auctorem cædis indicaverit Sempronium, nisi aliæ probationes adsint, non credetur, præsumendo id, quod benignius, Sempronium innocentem esse.

2. *Quamvis actio majorem speciem habeat iniqui, quàm æqui, nihilo-*